

[J. Oskar Andersen.]

ærede Medlem Hr. Vejen, maa han netop udtrykke sin Betænkelighed ved denne Lov i Lovkomplekset, fordi det er den, der giver det Karakteren. Jeg brugte maaske stærke Ord, men der er jo et Udtryk, der lyder saaledes, at den, man elsker, revser man. Naar vore tidligere Medarbejdere paa det kirkepolitiske Omraade nu har vist saadanne Tendenser, som de har vist overfor dette Lovforslag, og de ved forskellige Handlinger i Aarenes Løb har vist den Tendens at ville, om jeg saa maa sige, rykke over til det ærede Medlem Hr. Povlsens Opfattelse, maa man bruge de skarpe Ord, for det er at forlade den Linie, som jeg tror, at Hovedparten af Venstres kirkelige Vælgere i Virkeligheden ønsker Partiet skal følge.

Der er saa et Par Bemærkninger til det ærede Medlem Hr. Borgbjerg. Jeg er ham meget taknemmelig for, at han igen udtalte sig paa den Maade, han gjorde, om sin Standpunktsændring, thi at der er foregaaet en saadan, kan jo ikke nægtes; hvis man tager den Tale, som det ærede Medlem 1916 overgav mig, er der sket en stor Forandring. Det hænger naturligvis sammen med den, som jeg anerkender, Realitetsbetragtning, som det ærede Medlem gav Udtryk for. Han endte nemlig sin Tale i 1909 saadan:

„Om han sejrer i Dag“ — det var J. C. Christensen —, ved jeg ikke, men sejrer han, bliver det knebent, og jeg ved, at om 6 Aar sejrer han ikke længere, saa er disse gamle Tanker, som er gode Tanker, atter voksede op til at have Magten, Frihedens Magt, Aandens Magt, i det danske Folk og jeg haaber, ogsaa i den danske Kirke.

Det var de Tanker, som det ærede Medlem Hr. Povlsen deler, og de, mente altsaa det ærede Medlem, vilde sejre. Nu har han set, at det ikke gik. (*Borgbjerg*: Jeg var for optimistisk!). Ja, det er netop det. Jeg slaar atter fast her, at man maa tale om et Nederlag, der er saa stort, at der ikke kan vindes nye Sejre der, i alt Fald skal der foregaa en meget lang Udvikling, der skal være foregaaet en meget væsentlig Forandring med Folkekirken i den Tid.

Det ærede Medlem mente dernæst, at en Grundlovsændring ikke var nødvendig. Jeg tror, at J. C. Christensens Standpunkt, da han mente, at vi skulde benytte Lejligh-

heden ved Grundlovsændringen i sin Tid til at faa ændret de Paragraffer, der vedrører Folkekirken, tilstrækkelig tydeligt viser, at en Grundlovsændring er nødvendig, hvis man ønsker, at der skal være en fuldstændig Adskillelse mellem Staten og Kirken. Men jeg er enig med det ærede Medlem i, at der ikke behøves nogen Grundlovsændring om Anvendelsen af Provenuet af Kirkegodset, vel at mærke, naar det falder den aktuelle Folkekirkes Medlemmer til Gavn, hvad enten de vedblivende hører sammen i eet Samfund eller skiller sig ud. Men naar vi i 1916 stillede os, som vi gjorde, var det netop, fordi vi forudsatte, at der i øvrigt skulde en Grundlovsændring til. Vi foreslog ogsaa, paa hvilken Maade det skulde ske.

Endnu vil jeg gerne gøre en historisk Bemærkning. En Del Medlemmer af dette Ting mener aabenbart stadig, at man i 1849 tænkte paa en fuldstændig Adskillelse mellem Stat og Kirke. Det viser sig imidlertid ved en nøje Gennemgang af Udtalelserne den Gang og navnlig af Monrads Papirer, at Monrad aldeles ikke tænkte paa en Adskillelse mellem Stat og Kirke. Hvad han tænkte paa, var, at Kirken skulde frigøres, netop som vi tænker det, men han tænkte det paa en langt mere aristokratisk Maade, fordi han netop ikke ønskede, at det skulde bygges op paa Menighedsvalg, Menighedsraad. Han fastholdt meget bestemt i de Forslag, som han bl. a. meddelte Københavns Præstekonvent, hvordan han tænkte sig den nye Tilstand, og der var der aldeles ikke Tale om en egentlig Adskillelse. Jeg mener derfor, at man kan slaa fast med Sikkerhed, at naar der i Grundloven tales om, at Folkekirken Forhold skal ordnes ved Lov, tænkes der netop ikke paa, at der skal ske nogen Grundlovsændring samtidig. Deri er jeg ganske enig med det ærede Medlem, at hvis visse Omraader ved Lov lægges over i Menighedernes egen Haand, og hvis disse Menigheder antager en Fællesforfatning, maa de gøre det, det er i fuldstændig Overensstemmelse med Grundloven.

Jeg kan standse her, der er ikke Grund for mig til at gøre andre særlige Bemærkninger til Imødegaaelse af faldne Udtalelser. Jeg vil kun sige, at jeg har glædet mig over at erfare, at der indenfor Venstre dog er en Del, der indser, at man gør ret i at stemme for dette Udvalg. Jeg vil oprigtigt talt